

**Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības institūta
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes lasītava (Z lasītava)
informē par profesionālās literatūras jaunieguvumiem.**

Z
021.7 Art exhibition documentation in libraries: cataloguing guidelines. -
Bromsgrove : ARLIS, 2000. – VII, 110 p. – ISBN 0 9519674 7 9.

Lielbritānijas un Īrijas Mākslas bibliotēku biedrības sastādīts materiāls par mākslas izstāžu katalogiem bibliotēku fondos – to aprakstu un katalogizāciju, kam par pamatu tiek izmantoti angļu-amerikāņu aprakstīšanas noteikumi (AACR2).

Z
02:62 Borgman Christine L.
From Gutenberg to the global information infrastructure: access to information in the networked world / Christine L.Borgman. – London : The MIT Press, 2000. – XVIII, 324 p. – ISBN 0-262-02473-X.

Vai globālā infomācijas infrastruktūra padara informāciju pieejamu ikvienam? Vai tā ietekmēs bibliotēkas un izdevējdarbību? Vai un kā iespējams datoru un informācijas sistēmu lietošanu vienkāršot? Kāds būs informācijas sistēmu pielietojums kumunikācijā starp dažādām sabiedrībām, kultūrām, valodām? Grāmatas autore, informācijas studiju profesore, cenšas rast atbildes uz šiem un citiem jautājumiem saistībā ar tehnoloģijām, cilvēka uztveri, globālās informācijas infrastruktūras politiku. Aplūkoti tādi temati kā digitālās bibliotēkas, elektroniskās izdevējdarbības aspekti, bibliotēku loma, informācijas meklēšana un lietošana, IT izmantošana. Grāmata veidota kā eseja par informācijas pieejamību saistībā ar datorzinātņu izpēti un praksi, komunikācijām, bibliotēkzinātņi un informācijas zinātņi, informācijas politiku, biznesu, ekonomiku, tieslietām, politoloģiju, socioloģiju, vēsturi, izglītību, arhīvu un muzeju pētījumiem, kā arī par to, kā GII ietekmēs pašu tās galveno patērētāju – indivīdu.

Z
02(09) Casson Lionel
Libraries in the Ancient World / Lionel Casson. – New Haven : Yale Nota Bene, 2002. – XII, 177 p. – ISBN 0-300-09721-2.

Informatīvs stāstījums par antīkās pasaules bibliotēkām - sākot no šumeru māla plāksnītēm līdz 7.gs. klosteru bibliotēkām.

Z
022 The effective library: vision, planning process and evaluation in the digital age : documentation of new library buildings in Europe / ed. by Elmar Mittler. – Gottingen : Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek, 2002. – 319 p. – ISBN 3-930457-23-7.

LIBER Arhitektūras grupas 2002.g. Leipcigas semināra materiālos aplūkotas 26 jaunas bibliotēku ēkas Eiropā. Visu bibliotēku apraksti pakļauti vienotai formai un sniedz atbildes uz 70 jautājumiem, kuri sagrupēti 6 blokos:

- A vispārēja informācija par bibliotēku,
- B jaunās ēkas pielietojuma mērķis un īpatnības,

- C tehniska informācija par jauno ēku,
- D ēkas celšanas hronoloģija,
- E izmaksas,
- F publikācijas, kurās aplūkota jaunā ēka.

Visiem aprakstiem pievienoti ēku plānojumi un fotogrāfijas.

- Z The future of classification / ed. by Rita Marcella, Arthur Maltby. –
025.4 Aldershot : Gower, 2002. – XV, 144 p. – ISBN 0-566-07992-5.

12 plaši pazīstamu bibliotēku jomas speciālistu viedokļi par klasifikāciju un tās nepieciešamību vai iespēju atteikties no tās; klasifikācijas shēmu pielietojums meklējot interneta resursus; vairāku praksē pielietotu klasifikācijas shēmu (Djuī DK, UDK, Kongresa bibliotēkas klasifikācija) pilnveidošanās iespējas 21.gadsimtā.

- Z International directory of libraries for the blind / ed. by Misako Nomura,
027.6 Mayu Yamada. – Munchen : K.G.Saur, 2000. – XXIII, 252 p. – (IFLA Publications; 90). – ISBN 3-598-21816-8.

Japānas Invalīdu rehabilitācijas biedrības (Japanese Society for the Rehabilitation of Persons with Disabilities) un IFLA Neredzīgo bibliotēku sekcijas izveidotās datu bāzes iespēstā versija. Alfabētiski izkārtoti 242 atbilstošu organizāciju apraksti, kuru mājvietas ir 78 valstīs. Par katru bibliotēku sniegtas ziņas: adrese, telefons, fakss, e-pasts, mājas lapas adrese internetā, fonda apjoms (Braila raksta grāmatas, ieskaņotās grāmatas, palielinātas drukas iespieddarbi, elektroniskie teksti), izsnieguma politikas raksturojums, informācija par katalogiem.

- Z ISBD (CR): International standard bibliographic description for serials and
02:006 other continuing resources. – Munchen : K.G.Saur, 2002. – XI, 112 p. – (UBCIM publications; N.S., Vol.24). – ISBN 3-598-11599-7.

Pārstrādātais un labotais IFLA seriālizdevumu apraksta standarts ISBD(S) tagad attiecināms arī uz citām iespēstām vai elektroniskām publikācijām, kuras iznāk secīgās daļās. Turklāt ņemta vērā arī tendence mainīt seriālizdevumu nosaukumus vai izdot paralēli iespēsto un elektronisko versiju.

- Z Moys Elizabeth M.
025.44 Moys classification and thesaurus for legal materials / Elizabeth M.Moys. – Munchen : K.G.Saur, 2001. – XLIV, 552 p. – ISBN 3-598-11502-4.

Bibliotēku juridisko izdevumu fonda klasifikācijas sistēma.

- Z Vollnhals Otto.
02(038) Multilingual dictionary of knowledge management / Otto Vollnhals. – Munchen : K.G.Saur, 2001. – 402 p. – ISBN 3-598-11551-2.

Zināšanu menedžmenta daudzvalodu tulkojošā vārdnīca, kurā iekļauti 3400 angļu valodas termini ar ekvivalentiem vācu, franču, spāņu un itāļu valodās.

Z Whitlatch Jo Bell.

025.5 Evaluating reference services : a practical guide / Jo Bell Whitlatch. – Chicago : American Library Association, 2000. – VI, 226 p. – ISBN 0-8389-0787-3.

Autors piedāvā praktiskas metodes, kā attīstīt un pilnveidot mūsdienīgam bibliotēkas lietotājam adresētus uzziņu pakalpojumus – kā plānot uzziņu dienesta attīstību, kā lietot dažādas izpētes metodes, lai noskaidrotu lietotāju vēlmes un specifiskas vajadzības, kā sastādīt ziņojumus par veiktajiem procesiem. Grāmatas pēdējā daļā ievietota plaša anotēta bibliogrāfija par 1980-to un 1990-to gadu publikācijām uzziņu darba jomā.

Z Endres Albert.

02:62 Digitale Bibliotheken: Informatik-Lösungen für globale Wissensmärkte / Albert Endres, Dieter W. Fellner. – Heidelberg : Dpunkt-Verlag, 2000. – XVI, 494 S. – ISBN 3-932588-77-0.

Plašajā monogrāfijā par mūsdienu digitālo bibliotēku autori vērsas pie bibliotēku darbiniekiem, to lietotājiem un informācijas darba speciālistiem. Viņu galvenais mērķis ir pamatot, kādi tehniskie risinājumi ir aktuāli bibliotēku sfērā, pamatojoties uz mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnikas straujo attīstību. Atsevišķas grāmatas apakšnodaļas veltītas digitālajiem medijiem un globālajiem tīkliem, informācijas un zināšanu teorētisko pamatjēdzienu skaidrojumiem, digitālo bibliotēku uzdevumiem un formām, digitālo dokumentu atspoguļošanai, uzkrāšanai un arhivēšanai, digitālo bibliotēku arhitektūrai un struktūrai, citiem būtiskiem jautājumiem.

Z Hehl Hans.

02:62 Die elektronische Bibliothek: Literatur- und Informationsbeschaffung im Internet / Hans Hehl. – München : K.G.Saur, 2001. – 236 S. – ISBN 3-598-11496-6.

Grāmatā plaši iztirzāta viena no galvenajām elektroniskās bibliotēkas funkcijām – literatūras un informācijas meklēšana internetā. Būtiskākās apakšnodaļas:

- internets un WWW;
- pārlūkprogrammas;
- mājas lapas;
- bibliotēku elektroniskie katalogi;
- bibliogrāfiskās datu bankas internetā;
- elektroniskās publikācijas;
- elektroniskā dokumentu piegāde.

Z Армс Вильям.

- 02:62 Электронные библиотеки / Вильям Армс. – Люберцы : ВИНТИ, 2002. – 274 с. – ISBN 5-7946-0022-5.

Angļu izdevuma “Digital libraries” tulkojums krievu valodā. Grāmatas autors centies sniegt pilnīgu priekšstatu par elektroniskajām bibliotēkām. Akcentēts, ka, lai arī datori un tīkla tehnoloģijas ir principiāli svarīgi, tie ir tikai līdzekļi. Reāli elektronisko bibliotēku veido cilvēku, organizāciju, tehnikas un tehnoloģiju sadarbība.

- Z Гончаров М.В.
025.5 Введение в Интернет: в 9 ч. / М.В.Гончаров, Я.Л.Шрайберг. – Москва : ГПНТБ России, 2001.
Часть 9: Интернет для библиотек. – 80 с. – ISBN 5-85638-045-2.

Grāmata vēlīta interneta izmantošanas jautājumiem bibliotēkās, lasītāju apkalpošanai un interneta tehnoloģiju ieviešanai automatizētajās bibliotēku sistēmās. Aplūkoti piemēri, kuros piedāvāti bibliotēku resursi internetā, bibliotēku mājas lapu paraugi.

- Z Дворкина М.Я.
025.5 Информационное обслуживание: социокультурный подход / М.Я.Дворкина. – Москва : Профиздат, 2001. – 111 с. - ISBN 5-88283-021-1.

Informacionālās apkalpošanas teorija aplūkota kā vienota sistēma lietotāju informacionālo vajadzību apmierināšanai un informācijas pieejamībai. Skarti arī informacionālās apkalpošanas terminoloģiskie jautājumi un ētiskie aspekti.

- Z Михлина И.И.
01 Основные понятия краеведческой библиографии: Учебно-методическое пособие / И.И.Михлина. – Москва : Профиздат, 2002. – 80 с. – ISBN 5-88283-065-6.

Mūsdienās novadpētniecības bibliogrāfijai ir būtiska loma valsts informācijas resursu sistēmā. Mācību līdzeklī sistemātiski izklāstīti būtiskākie novadpētniecības bibliogrāfijas jautājumi – jēdzienu “novadpētniecības literatūra”, “novads”, “novadpētniecības bibliogrāfija” saturiskais skaidrojums, specifika, vieta kopējā bibliogrāfijas sistēmā.

- Z Михнова И.Б.
02 Библиотека как информационный центр для населения: проблемы и их решения : Практическое пособие / И.Б.Михнова. – Москва : Либерия, 2000. – 124 с. – ISBN 5-85129-117-6.

Izdevumā aplūkotas municipālo bibliotēku funkcijas. Autore analizējusi konkrētu Krievijas bibliotēku pieredzi un izdalījusi 10 pazīmes, pēc kurām publiskā bibliotēka var tikt uzskatīta par informācijas centru :

- 1) iedzīvotājiem nepieciešama informācija un bibliotēkas sniegtie pakalpojumi;
- 2) bibliotēkai ir izstrādāts stratēģiskais plāns, mērķprogramma, investīciju projekti;
- 3) bibliotēkā ir informācijas resursi un informācijas meklēšanas sistēmas;
- 4) bibliotēkā ir informācijas tehnoloģijas;
- 5) bibliotēkā ir personāls, kas profesionāli strādā ar informāciju un IT;
- 6) bibliotēka piedāvā informāciju un IT pakalpojumus;
- 7) lietotāji ir sagatavoti darbam ar informācijas resursiem un IT;
- 8) bibliotēkā ir izveidotas specializētas informācijas apakšnodaļas;
- 9) izstrādāta lietotāju informēšanas sistēma par bibliotēkas resursiem un pakalpojumiem;
- 10) nepieciešams, lai pašvaldība un iedzīvotāji novērtētu bibliotēku kā informācijas centru.

Z Управление библиотекой : Учебно-практическое пособие. – Санкт-025 Петербург : Профессия, 2002. – 302 с. – ISBN 5-93913-023-2.

Mācību līdzeklī atsegti bibliotēku pārvaldības pamati un būtība, specifiski organizatoriski jautājumi dažāda līmeņa vadītājiem. Aplūkota plānošana un bibliotēkas pārvaldes dokumentācija. Dažādu līgumu, nolikumu, instrukciju, noteikumu u.c. dokumentu paraugi iekļauti pielikumos.

Z Электронные публикации : Программа специального курса / сост. 025.3 А.И. Земсков. – Москва : МГУКИ, 2002. – 40 с. – ISBN 5-86538-073-8.
(el.publ.)

Speciālā kursa programma, iekļauta Maskavas Kultūras un mākslas universitātes mācību plānā. Kursa mērķis – sniegt studentiem pamatzināšanas par elektroniskajām publikācijām, to veidošanas tehnoloģijām, glabāšanu un pieejamības nodrošināšanu, kā arī formulēt bibliotekāra pienākumus darbā ar elektroniskajām publikācijām un veidot studentos pamatprasmes elektronisko resursu lietošanā. Kursa programmā iekļauts mācību plāns, lekciju tēmas, kursa un diplomdarbu ieteicamie temati.

Lasītavas fondu papildinājuši 2 jauni nozares standarti:

Dokumentācija. Dokumentu izpētes, to priekšmetu noteikšanas un indeksēšanas terminu izvēles metodes. LVS ISO 5963. – Rīga : Latvijas Standarts, 2003. – 15 lpp.

Dokumentācija. Vienvalodas tezauru sastādīšanas un attīstīšanas vadlīnijas. LVS ISO 2788. – Rīga : Latvijas Standarts, 2003. – 79 lpp.

Sast. Ilze Pētersone
LNB BAI Z lasītava
Tērbatas iela 75, Rīga
Tel., fakss 7312807
e-pasts ilzepe@lnb.lv, zlasitava@lnb.lv